

Pripovedka o krastači.

(Po Andersen-u posnel Josip Bekš.)

I.

Ker je bil vodnjak precej globok, je morala biti tudi vrv zato primerno dolga. Vreteno se je vrtelo kaj nerado, ako si hotel z vodo napolnjeno vedro potegniti čez vodnjakov rob. Dasi je bila voda čista kakor brušen biser, vendar solnce ni moglo s svojimi vsedosežnimi žarki tako globoko, da bi se moglo zrcaliti v hladnem vodnem zrcalu.

Med kamenjem, ki je tvorilo vodnjakovo ostenje, je poganjaj, cvetel in venel moker mah, sicer je bilo pa v tisti globini vse tiho in mrzlo kakor v gtohu.

Prav tam, kjer se je pričejala voda, in kjer so se razblinjali svetli mehurčki na njenem površju, je životarila v prijetnem zatišju med štirimi kameni ponižna krastačja družina.

Bajè — kakor so si pripovedovale zelene žabe — se je stara mati, prednica te družine, prevrnila nekoč iz samomorilnega namena — a neznanega vzroka — raz vodnjakov rob v to globino. Toda poizkus se ji je docela ponesrečil, in delati je morala za to nepremišljenost pokoro z neposlušnimi svojimi otroki.

V vodnjaku je pred davnim časom kraljeval rod zelenih žab, ki so bile kaj miroljubnega značaja in so rade volje prepustile kót novi svoji znanki. Po kratkem razmotrivanju so prišle celo do zaključka, da morajo biti s krastačo v sorodstvu. Živele so „na suhem“, kakor so imenovalle mokro kamenje, vzajemno s krastačo v tihem zadovoljstvu.

Stara mati mladega krastačjega naraščaja je nekoč zložno čepela v vedru, ko se je to baš pomikalo navzgor. Nenavajena solnčne luči, je dobila na očeh vnetje in k sreči ali nesreči je padla iz vedra s strašanskim štrbunkom v vodo nazaj, tako da je ležala tri dni in tri noči onesveščena — z bolnim hrbtom.

O lepšem svetu je mogla seveda svojemu ukaželjnemu zarodu kaj malo povedati, ker ji je prešel vsak spomin. To pa je vedela, in ž njo vse ostale krastačice in krastačniki, da mora biti nad tihim vodnjakom še tudi kak drug svet, ki je po svoji naravi lepši in živahnejši. Najbrže so bile tudi v tem oziru podobne velikemu duhu — Krištofu Kolumbu.

„Kako je grda in bradavičasta!“ so kvakale med seboj mlade zelene žabice.

„Mogoče —“, odgovarjala jim je z isto doslednostjo stara krastača na vse psovke, — „toda ena od mojih hčerk ima na glavi biser, ali ga imam pa jaz sama...“

Zelene žabe so poslušale in zijale, a ker jim ta oholost ni mogla biti pogodu, so se z veliko nevoljo potapljale v globino.

Toda krastačini otroci so iztegovali samega ponosa zadnje nožice in vsak izmed njih je hotel biti uverjen, da krasi gotovò ali bržkone njegovo glavo toliko hvalisani biser. Popolnoma mirnih misli so se popraševali, kakšna reč je vendar to: biser.

„To je nekaj tako krasnega in čudovitega, da vam niti popisati ne morem“, jim je pripovedovala mati. „Kdor ga ima, zadovoljen je samseboj, a v drugih vzbuja nevoljo in jezo. — Pa ne poprašujte me več: zaman bo vsaka beseda!“

„Jaz že vem, da ga nimam“, pripomni najmlajša, ki je bila najbrž vsled svoje mladosti tudi med vsemi drugimi najostudnejša.

„Čemu naj mi je?“ odgovarja druga, „če bi se gledalci morali nad menoj hudovati in jeziti? Kaj bi besedičila? Jaz želim samo to, da bi mogla enkrat pogledati ven iz vodnjaka; imenitno mora biti tam zunaj!“

„Kaj boš? Ostani, kjer si, zvedavost zvedava“, jo pokara mati. „Tu poznaš vse, in vse pozna tebe! Rečem ti, ogibaj se vedra, postane ti lahko opasno in ti potare vse kosti. Pa če se tudi srečno vanje skobacaš, cmokneš lahko nazaj; vsaka ni tako srečna, da bi se rešila s celimi udi, kakor sem se svojčas jaz. Zapomni si to!“

„Kvak!“ je odvrnil neposlušni otrok, kar bi se dalo prevesti iz krastačine v slovenščino nekako: „kaj še . . .!“ — ali pa: „hohoho!“

V srcu mlade krastače pa je jelo plamtetí od dne do dne bolj ono neugasno hrepenenje po lepšem svetu, po zelenju, po solčni luči.

II.

In zgodilo se je, da se je nagnilo vedro nekega jutra zopet globoko ter postalo baš pred votlinico, kjer je sedela hrepeneča mlada krastačica.

„Zdaj ali pa nikoli!“ si je mislila pogumna živalca, zamižala je z očmi — pa se odpeljala z vedrom navzgor.

„Glej ga, zlomka grdega!“ jo pozdravi hlapec, ko izlije vodo iz vedra. „Take ostudbe pa še nisem videl svoj živ dan! Takole vodo pijemo; oh, to jih še mora biti notri, to!“

In pljunil je prav po gorenjsko ter sunil revico z okovanim črevljem in potrl bi ji bil vsa rebra, da se ni rešila pravočasno v visoke koprive, ki so rastle tik vodnjaka.

„Kje sem pa zdaj?“ si je mislila začudena in ostrašena krastačica ter pogledovala na vse strani.

Steblo poleg stebila, deblo poleg debila . . .

Tudi proti nebu je pogledovala po strani s prav tistim potuhnjenim izrazom in očenem boječe.

Solčni žarki so prodirali med posameznimi listi prav do njenih oči, in bilo ji je pri srcu ravnotako prijetno kakor nam ljudem, če stopimo nenadoma iz zatohle sobe v velik gozd, kjer uhaja solčna luč med vejevje in listje . . .

„O, dokaj lepše kakor v vodnjaku! Tukaj bi živela vse svoje življenje!“ je vzklikala krastača in se veselila zato celi dve uri gozdne krasote.

„Bolj na prostem mora biti še lepše! Če sem dospela že tako daleč, naj poizkusim še naprej. In plazila se je dalje, kakor je možno plaziti se neokretni živali s štirimi majhnimi nogami in hkrati debelim ostalim telesom. Prisopihala je na veliko cesto, kjer ni oviralo solčnih žarkov nobeno drevo.

Gomazela je do ramen v prahu in priznati je morala, da je šele zdaj na suhem.

„Skoraj preveč je tega dobrega suhega prostora, tako da ga čutim že skoro v želodcu“, je potožila.

Dospela je do jarka. Modre potočnice so se ji smejale nasproti, v bližini je cvelo robidovje, pa tudi bezeg in slak z belimi sanjavimi cvetovi, po katerih je zdajinzdaj posedal veličasten metulj.

Krastača je zrla za njim z veseljem v očeh. Mislila je namreč, da mora biti to cvet, ki se je izneveril svojemu stebelcu ali vejici in sedaj v prostem zraku občuduje božje stvarstvo. To bi bilo kakor nalašč tudi za njo, ko revica tako težko hodi in jo bolé noge... Ah! —

„Če bi bila jaz ta-le roža, to bi se veselila lahkega telesa in še bolj lahkih nog! Kvak — ah, to bi bilo nekaj!“

Ostala je v jarku osem dni in osem noči, a ni trpela pomanjkanja. Lepo vas prosim: črvov, vodnih hroščev, brencljev in druge podobne sodrge se ni zmanjkalo izlepa! — Deveti dan pa jo je premagalo neodoljivo hrepenenje...

Naprej!

„Pa kaj bi mogla najti še bolj novega? Morda kako sestrico ali bratca, ki potuje po svetu ravnotako kakor sama?“

„Prekrasno je življenje v prosti naravi! Prekrasna rešitev iz globokega vodnjaka, prekrasno čepeti v koprivah, prekrasno plaziti se po prašni cesti — vse je tako prekrasno!“

Kvak! — Hrepenenje naprej! „Če bi našla družico, to bi bilo seveda še krasneje! Če se moreta dva veseliti skupne sreče — ah —!“ In potovala je dalje...

Pred seboj uzré velik ribnjak, ki je bil obrastel z visokim trstjem; meniničebinič — z neko samozavestnostjo je marširala naravnost, a gotovo.

„Tukaj bo pa malo premokro za Vas, ne?“ so jo pozdravile žabice. „Vendar ste dobro došli! Ali prihajate zdoma ali prosite prenočišča ali Vas žene po svetu modra veda naravoslovja ali prosite vbogajme — vse eno; kličemo Vam grmeče: dobrodošli!“

In zaorilo je hkrati par sto glasov, tako da se je uboga žival skoro prestrašila pred tako armado ter se je pomaknila za par korakov nazaj.

Kakor se spodobi, je bila povabljena zvečer na domači koncert s prostim vstopom in zabavo. Veliko navdušenje za žabji rod, prikupljivi in umetno izvežbani glasovi — to ni karsibodi! Vse se je zaključilo z najboljšim uspehom; le pogoščenja izjemoma ni bilo, zato pa prosta pijača — cel ribnjak!

„Potujem naj naprej!“ se je poslavljala po koncertu krotka žival; bila je zelo nestalne duše, in neka sila jo je tirala vedno le dalje. Čudno, domotožje v njenem srcu ni imelo prostora.

III.

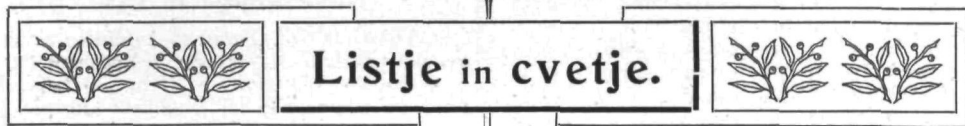
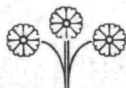
Zvezde so ji blestele tako velike in jasne, polnaluna jo je uspavala s svojo svetlobo, pri srcu pa ji je postajalo tako mehko, in iz zlatega očesa se ji je utrnila samega razkošja in radosti kakor leščnik debela solza.

Rano v jutru je vzhajalo izza gora nebeško solnce. Naša krastačica se je nehote zganila ob pogledu na to veliko ploščo:

„Kaj, če ni to tisto vedro, ki me je potegnilo iz mračnega vodnjaka? Hvaležna sem mu — tako veliko je in žareče! Tudi vsa ostala družina bi se v njem lahko skrila in se rešila. Tista njegova svetloba je našla pot celo v mojo glavo. Tudi biser se ne more lepše blesketati. Oh, biser, biser, hm! Saj ga nimam, kaj bi jadikovala in tožila?! Dalje v veličastvo zelenja in svetlobe! Hura, naprej! Kako smo že pele snoči pri koncertu! A — hà!

Naš rod je složen, zato je krepák
In velik in čvrst kakor naš korak.
Hurá! Vsak z nami, kdor je junak,
Za staro ognjišče, presveži ribnjak,
Veljaj pogum in hrabrost — kvak, kvak!“

(Konec prih.)

Iz zaklada naših pregovorov.

39. Kdor je preprost, doseže starost.

Ob smrti 93letnega starčka, nepozabnega Leona XIII., je ugibal svet, kako je bilo mogoče, da je človek tako šibkega telesa mogel učakati tako visoko starost. Naše življenje je seveda v božjih rokah, a precej tudi v naših rokah. Sv. oče so sami pripisovali svojo izredno visoko starost temu, da so se v mladosti telesno utrjevali, zlasti pa temu, da so bili zmerni v vseh rečeh.

To je pa skoro isto, kar uči naš pregovor. Ako vprašujemo zdravnike, kaj najbolj izpodkopljuje naše zdravje in življenje, odgovarjajo kar vsi po vrsti: nezmernost v jedi in pijači, sploh vsaka prenapetost in nebrzdana strastnost. Temu nasproti pa pospešuje zdravje in podaljšuje življenje treznost in zmernost, skromna zadovoljnost in preprosta veselost ter brezstrastno in nedolžno vedenje. Tako zahteva tudi sv. evangeliij. Seveda je taka ljubka preprostost težavna v sedanjih razburkanih časih. Zato je pa tembolj želeti, da bi vsepovsod glasno odmeval nauk našega pregovora:

„Kdor je preprost, doseže starost.“